

Uluslararası Savaş ve Kültür Sempozyumu Üzerine Kısa Bir Değerlendirme¹

Kadir Albayrak , Sivas

Uluslararası Savaş ve Kültür Sempozyumu, Amasya Üniversitesi ve Kıbrıs Balkanlar Avrasya Türk Edebiyatları Kurumu (KIBATEK) iş birliği ile 17-19 Kasım tarihleri arasında Amasya Üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Savaş, kültürü şekillendiren, yönlendiren ve değiştiren ve kültürle olan bu ilişkisinden dolayı kendi diyalektiğini doğuran bir olgudur. Savaşın kültür ile olan ilişkisinin ortaya çıkardığı çok anlamlılık nedeniyle sempozyumun konuları, *Savaş ve Barış, Tarihte Savaş, Türk Tarihinde Savaş, Edebiyat ve Savaş, Antropolojik Anlamda Savaş, Sosyolojik Anlamda Savaş, Savaş ve Psikoloji, Savaş ve Eğitim, Savaş ve Sinema, (Sanal) Savaş Oyunları, Savaş ve Kadın, Savaş ve Çocuk, Dünya Savaşları, Savaş ve Din, Savaş ve Medya, Savaş ve Kültürel Değişim/Dönüşüm, Savaş ve Politika, Uluslararası İlişkiler ve Savaş, Kültür Savaşları, Savaş ve Liderlik, Savaş ve Göç, Savaş ve Ekonomi, Savaş ve Hukuk* olarak belirlenmiştir. Sempozyum, belirlenen zengin konu başlıkları ile savaş olgusunun farklı açılardan değerlendirilebilmesini sağlayan çok sayıda bildirinin sunulmasını sağlamıştır.

KKTC Eski Turizm ve Kültür Bakanı ve KKTC Kurucu Meclis Üyesi İsmail Bozkurt'un yaptığı açılış konuşmasından sonra farklı salonlarda oturumlar başlamıştır. Açılış oturumunda Prof. Dr. Tülin Arseven "Attila İlhan'ın Şiirlerinde Savaş" başlığını taşıyan çalışmasında Attila İlhan'ın *Duvar, Bela Çiçeği, Yağmur Kaçağı, Tutuklunun Günlüğü, Korkunun Krallığı, Ayrılık Sevdaya Dahil, Böyle Bir Sevmek, Kimi Sevsem*

¹ *Uluslararası Savaş ve Kültür Sempozyumu*, 17-19 Kasım 2017, Amasya.

Sensin, Ben Sana Mecburum, Elde Var Hüzün, Sisler Bulvarı, Yasak Sevişmek adlı şiir kitaplarında şairin savaş olgusuna bakış açısını incelemiştir. Aynı oturumda yer alan Prof. Dr. Birsen Karaca “Kurmaca Metinlerde Yaratılan Savaş Algısı” adlı bildirisinde Türk ve Rus edebiyatlarından örneklerle savaş algısının kurmaca metinlerdeki değişimini ele almıştır.

Sempozyumda 1974 Kıbrıs Harekâtının etkilerini eserlerinde işleyen Kıbrıslı Türk yazarların eserleri de incelenmiştir. KIBATEK Türkiye Başkanı Metin Turan ve Doç. Dr. Grazyna Zajac, “1974 Çıkarma Harekâtı’nın Kıbrıs Türk Romanına Yansıması” başlıklı ortak bir bildiri sunmuşlardır. Bildiride, 1974’deki Kıbrıs Barış Harekâtı’nın yanı sıra 1821’deki Yunan İsyanı ve 1955’deki Kanlı Noel saldırılarının da unutulmaması gerektiği belirtilmiştir. 1974 yılındaki çıkarma harekâtında mücadeleye katılan Kıbrıslı Türk romancılar eserlerinde çıkarmanın öncesini ve o tarihlerde yaşananları anlatmışlardır. Zajac ve Turan, Özker Yaşın, İsmail Bozkurt, Ahmet Gazioğlu ve Bekir Kara gibi romancıların savaşa katılmalarından dolayı otobiyografik unsurlar içeren eserlerinin Kıbrıslı Türklerin toplumsal belleğinin oluşumunda önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmişlerdir.

Görüldüğü üzere yaşandığı birçok coğrafyada savaşın etkileri ülkelerin edebiyatında da yerini bulmuştur. Sempozyumda savaşın Türk ve Doğu Edebiyatlarındaki yansımaları dışında Batı Edebiyatına ait eserlerdeki yeri üzerine de çok sayıda bildiri sunulmuştur. Ferhat&Şirin salonunda gerçekleşen 5. oturumda Yrd. Doç. Dr. Sedat Bay “Collateral Damage Oyunu Örneğinde Batı’nın Savaş, Göç ve Mültecilik Algısı” adlı çalışmada Balkanlar’daki savaşın hem savaşı yaşayan hem de başka ülkelerde özellikle Batıda buna tanıklık eden insanlar üzerindeki etkisinin anlatıldığı “Collateral Damage” oyununda Batı’nın mültecilere ve savaş olgusuna karşı yaklaşımını tartışmıştır. Aynı oturumda yer alan Yrd. Doç. Dr. Kağan Kaya, “Howard Brenton’un Hitler’in Dansı Oyununda Savaşın Yeniden Biçimlendirilmesi ve Dirilişi” adlı bildirisini sunmuştur. Söz konusu çalışmada Kaya, tarihin yeniden üretildiği savaş anlatılarını sorgulayan bir yazar olan Brenton’un İkinci Dünya Savaşında yaşananları yansıttığı “Hitler’in Dansı” oyununu yazarın tarih anlatılarına karşı olan bakış açısı ile incelemiştir. Bir başka oturumda ise Öğr. Gör. Dr. Kadir Albayrak, “Iris Hanika’nın ‘Aslolan’ Adlı Romanında Kolektif Hafızanın Mekânı: Geçmiş Yönetme Enstitüsü” başlıklı bir bildiri sunmuştur.

Savaşın ve etkilerinin kurmaca metinlerde nasıl işlendiğini ele alan bildiriler dışında sempozyumda savaşın farklı alanlardaki konumu üzerine de çok sayıda sunum yapılmıştır.

4. Oturumda yer alan Öğr. Gör. Mehmet Taki Yılmaz ve Arş. Gör. Özge Karakuş’un “İlkokula Giden Sığınmacı Çocuklar Hakkında Stajyer Öğretmen Adaylarının Görüşleri (Sinop Örneği)” adlı bildirisinde sığınmacı çocukların eğitim süreçlerinde yaşadıkları zorluklara değinilmiştir. Arş. Gör. Duygu Kurtoğlu, “Topluma Uyum Sürecinde Mültecilerin Barınma Sorunu ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmada mülteciler için oluşturulan yeni yaşam alanlarını ve bu alanlarda kurulan konut alternatiflerini ele almıştır. Her iki çalışmada savaşın toplumsal olarak somut sonuçlarını oluşturan ve ülkemizde de yaşayan mültecilerle ilgili sorunlara değinmesi açısından önemli bir yere sahiptir.

Savaşın ekonomik nedenlerini ele alan bildiriler, GERDER Başkanı Prof. Dr. Ali Osman Öztürk'ün yönettiği oturumda sunulmuştur. Sözü edilen oturumda Öğr. Gör. İnan Akdağ, “Kapitalist Üretim Tarzı ve Savaş Arasındaki İlişkinin Diyalektik Bir Analizi” başlıklı bildirisinde serbest rekabetçi üretimin sınırlı savaş anlayışını, tekelci üretimin topyekûn savaş anlayışını, esnek üretimin ise esnek bir savaş anlayışını ortaya çıkardığını belirtmiştir. Aynı oturumda yer alan Yrd. Doç. Dr. Armağan Öztürk, “Kant Felsefesinde Savaş ve Barışa Yönelik Temel Tezlerin Eleştirisi” adlı bildirisinde Kant'ın “Ebedi Barış” adlı eserinin, savaşın yol açtığı maddi eşitsizlik ve savaşta demokrasi gibi konuları tartışmamasını eleştirmiştir. Bu açıdan Armağan Öztürk, Kant'ın söz konusu eserini liberal siyaset yanlısı bir anlatı olarak tanımlamıştır. Sunulan bildirilerin ardından oturumun tartışma kısmı da oldukça verimli geçmiştir.

Raporun bu kısmına kadar değinilen bildirimlerde ele alındığı üzere savaş nedenleri süreci ve sonuçları açısından her zaman kötülüğe gebe değildir. Savaş bazen beraberinde iyiliği de getirir. Prof. Dr. Ali Osman Öztürk, sempozyumda “Zigetvar, Plevne ve Çanakkale Kuşatmaları Örneğinde İnsani Değerler” adlı çalışmasında savaşta tanık olunan insanlığa dair örnekler sunar. Öztürk çalışmasında Çanakkale savaşlarında Türk ve Anzak askerlerinin birbirlerine karşı sergiledikleri tavrın savaşa rağmen korunan insani değerler adına önemli olduğunu belirtmiştir. Askerlerin birbirlerine sigara atmaları, karşılıklı ölen ve yaralananların alınmasına izin vermeleri bir savaşta görülebilecek en güzel insanlık örnekleri arasında yerini almıştır. Öztürk, buna benzer olarak Plevne kuşatmasında Ruslara esir düşen Osman Paşa'nın bir kahraman gibi karşılanmasında da bu insani değerlerin korunduğunu dile getirmiştir. Ancak Zigetvar kuşatmasında Osmanlı'ya esir düşen Kont Zirinski'nin önceki iki örneğe karşın neden saygı görmediğinin üzerinde duran Öztürk, çalışmasında söz konusu örneklerden yola çıkarak savaş sırasında ortaya çıkan ve korunması gereken insani değerleri tartışır.

Son gün gerçekleştirilen oturumlardan sonra Prof. Dr. Birsen Karaca, Prof. Dr. Abdülrezak Altun, Yrd. Doç. Dr. Nazan Kahraman ve KIBATEK Türkiye Başkanı Metin Turan tarafından yapılan genel bir değerlendirme ile sempozyum sona ermiştir. Yemeğin ardından Amasya’da bulunan Ferhat ile Şirin Aşıklar Müzesi ve Sabuncuoğlu Tıp ve Cerrahi Tarihi Müzesi gezileri düzenlenmiştir.

Başarılı bir sempozyumu ortaklaşa düzenleyen paydaşlar olarak, Rektör Vekili Sayın Prof. Dr. Kemal Polat’ın şahsında Amasya Üniversitesi’ni ve Sayın Metin Turan’ın şahsında KIBATEK’i kutlarız.

